

En la mesura que

El castellà actual —en el llenguatge dels periodistes, dels conferencians, dels oradors, etc.— recorre sovint a l'expressió conjuntiva «en tanto en cuanto». Deu tractar-se, certament, d'una creació moderna, que no recull encara el diccionari de la Real Academia, i que no ens deixa de sobtar quan la vam començar a sentir o a llegir. El fet és que s'ha imposat amb força —és possible que els bons coneixedors de l'idioma en prescindixin— i que, inevitablement, com a novetat llampant que és, ja són molts els catalans que també l'han adoptada, per mitjà de l'habitual calc literal: «en tant en quant». Sentim, per exemple, «Hi participen activament en tant en quant s'aconsegueix de desvetllar el seu interès».

Per a expressar la mateixa relació, el català modern, especialment la llengua literària i escrita, fa servir l'expressió *en tant que*, la qual, segons el Diccionari Fabra, significa «en la mesura que». No en dóna cap exemple, però en podem trobar un bon nombre en les definicions d'altres articles del mateix diccionari: *La calor en tant que produeix aquesta sensació* («calor»), *Mot en tant que serveix per a expressar el pensament* («paraula»). Segons alguns estudiosos del català, com els professors Joan Solà i Manuel Miquel, aquesta locució no és genuïna: en català antic era quantitativa i és probablement per gal·licisme que ha adquirit el significat modern. I, en conseqüència, proposen de prescindir-ne. El fet, però, és que el seu ús és avui general en la llengua culta, i hi recorren o hi han recorre-

gut alguns dels nostres i és distingits escriptors i lingüistes. En podríem adduir molts exemples, ultra els de Fabra, de Carles Riba, J.V. Foix, Joan Coromines, Badia i Margarit, etc. D'altra banda, la Gran Enciclopèdia Catalana no ha vacil·lat, amb posterioritat a les denúncies de Solà i Miquel, a recollir *en tant que* amb el mateix valor que li atribueix el Fabra. És, per tant, segurament, una qüestió a reconsiderar.

Si hom, doncs, no vol optar per recórrer a *en tant que* en substitució de «en tant en quant», que podria constituir el reemplaçament d'un castellanisme per un gal·licisme, s'ha de decidir per l'expressió amb què el Fabra defineix *en tant que*: *en la mesura que*. Diríem, així, *Hi participen activament en la mesura que s'aconsegueix de desvetllar el seu interès*. És la solució que recomanem els qui rebutgen *en tant que*. Hi ha, però, quan es fa referència a un grup nominal, una altra solució, no indicada enlloc, però que trobem usada profusament en les definicions del Diccionari Fabra, alternant amb *en tant que*, *considerat com a* (més el verb en gerundi): *Considerar (alguna cosa) com a pertanyent a algú o a alguna cosa* («atribuir»), *Reunió de coses considerades com a formant una massa única* («bloc»), *Manera d'obrar, d'ésser, d'algú, que es considera com a podent ésser limitat* («exemple», amb més exemples), *L'home considerat com a tenint tal o tal qualitat*, etc. («home»).